

LBRIS

We know
books

Design copertă:
Gabriel Niculcea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TOMA, MARCU

Viziunea mea despre ființa și chemarea preoției /
pr. Marcu Toma ; text definitivat și note explicative
de pr. prof. Adrian Niculcea. - București :
Evangelismos, 2020
ISBN 978-606-8562-68-1

I. Niculcea, Adrian (ed.)

2

Preot Marcu Toma

**VIZIUNEA MEA DESPRE
FIINȚA ȘI CHEMAREA
PREOȚIEI**

Teză de licență susținută în cadrul Facultății de
Teologie Ortodoxă din București în 1936 la Catedra
de Omiletică și Catehetică sub îndrumarea
pr. prof. Grigore Cristescu

Text definitivat și note explicative de
pr. prof. Adrian Niculcea

EDITURA EVANGHELISMOS
București
2020

C U P R I N S

11	Referatul profesorului
19	Introducere
40	I. Chemarea
52	II. Trude și strădanii
70	III. Hirotonia
84	IV. Necazuri și îngenuncheri
97	V. Biruințe și bucurii în har
109	VI. Spinii patimilor
122	VII. Florile inimii
136	VIII. Iubirea
149	IX. Singurătatea
163	X. Hristofor și sfințitor
179	Sfârșit. Lupta cea bună
181	Anexe

INTRODUCERE¹

Fără câteva cuvinte de lămurire, lectura tezei mele de licență nu ar putea fi înțeleasă cum trebuie sau ar fi interpretată în mod greșit. Am gândit destul de mult înainte de a mă fixa și hotărî asupra acestui fel de lucrări.

Poate că cineva ar zice că mi-am ales o astfel de lucrare ca să scap de o muncă migăloasă și foarte obositoare, făcută în biblioteci înguste și prăfuite, răsfoind fel și fel de cărți, uitate de vremi și de oameni.

Eu am răsfoit nu puține lucrări prezentate pentru obținerea acestui titlu academic. Afară de unele, mărturisesc că, în general, am rămas cu o idee ușoară și slabă asupra felului cum au fost lucrate.

Tratate cu totul superficial, fără o adâncă pătrundere și o deosebită preocupare pentru subiectul ales spre cercetare. Sunt lucrări făcute în grabă, de mântuială,

¹ Vreau să aduc mulțumiri speciale d-lui Năstase Marian din Buftea, vecinul familiei Părintelui Marcu, mulțumită căruia am recuperat textul dactilografiat al tezei de licență a părintelui, deși incomplet. Cu aceleași mulțumiri sunt dator și doamnei Mihaela Despa, de la biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă din București, grație căreia am recuperat ceea ce lipsea din textul pus la dispoziție de d-l Năstase. (pr. prof. Adrian Niculcea).

prin care diferiți candidați doresc să scape cât mai curând de chinurile facultății.

Mărturisesc că astfel de lucrări îmi repugnă și nu pot găsi pentru ele absolut nici o justificare. Cel puțin la capătul a patru ani de studii universitare fiecare candidat ar trebui să aibă ambiția să prezinte o lucrare în fața comisiei examinatoare, o lucrare care să-l onoreze pe el și să-l facă demn pentru dobândirea acestui titlu, iar pe profesori să-i facă să se mândrească văzând că semințele lor, azvârlite de pe amvoanele catedrelor, au găsit destul pământ bun, ca să aducă roade însutite și mănoase.

Sistemul de a face din patru cărți slabe pe a cincea și mai slabă nu mi-a convenit deloc. Și în această privință, îl înțeleg într-un tot pe distinsul meu dascăl, Părintele Grigore Cristescu. Prea îmi repugnă metoda de a lua citate de pagini întregi, din diferite cărți, care, poate, acolo aveau un rost, și să le înșiri tu pentru scopul tău.

Oare prin asta poate dovedi un candidat pasiunea cărții și a studiului? Prin aceasta poate arăta el zelul și atracția pentru teza propusă? Nu tăgăduiesc deloc că și acest fel de lucrări își au rolul lor foarte ales.

Dar iată cum privesc eu acest lucru. Înțeleg ca un candidat să ia o lucrare liberă și care necesită studiu amănunțit numai dacă a simțit o anumită înclinare pentru un subiect oarecare. Să simtă o necesitate și o pasiune ca să cunoască acel subiect și să-l aprofundeze.

Doar astfel va studia cu aprindere și va căuta să pătrundă, pe cât îi este cu putință, în adâncul problemei

pe care vrea să și-o lămurească. Și numai lucrând astfel, se va folosi și el foarte mult de pe urma timpului scurs în bibliotecă, căutând în cărți lumină și înțelepciune.

Căci e foarte adevărat: nu toate cărțile au înțelepciune și lumină. Și unele o au mai multă decât altele. Sunt cărți bune, cum sunt și oameni buni. Și sunt și altele, otrăvitoare și din care ai de învățat puțin, căci autorii lor au scris nu ca să lumineze o problemă, ci din diferite preocupări, care nu prea îi onorează.

Desigur că un absolvent a patru ani de facultate nu va putea aduce lucruri noi într-o lucrare de acest fel. I-ar fi prea greu. Alții sunt cei care reușesc în această privință; sunt aceia a căror capacitate mintală e cu mult mai largă ca a noastră și care pentru asta se ostenesc o viață întreagă!

Totuși, chiar și dintr-o astfel de lucrare se poate vedea cum privește absolventul respectiv o anumită problemă și cum o înțelege. Cum se orientează într-o anumită direcție și dacă și-a însușit toate datele necesare, pentru a lucra într-o direcție științifică, potrivită înclinării sale. Dar, decât lucrări de compilație sau altele de acest fel, oare n-ar fi mai cu folos a lua fiecare candidat o problemă ce-l pasionează și să spună ce crede despre ea?

Vai! Câte astfel de probleme sunt mai ales azi din domeniul practic și câte s-ar putea spune despre ele! Niciodată mai mult ca astăzi nu e mai necesară actualizarea vieții creștine de altădată. În felul acesta s-ar putea foarte ușor controla și bagajul de cunoștințe pe

care absolventul și le-a însușit din cei patru ani de studii, de care acum se desparte cu dor și tristețe.

Așadar, revenind la alegerea subiectului meu, vreau să lămuresc că nu teama și groaza de bibliotecă m-au făcut să iau acest subiect. Vai, ce greșeală capitală fac acei studenți și câtă neînțelegere a rostului cărții dovedesc ei, când fug de bibliotecă și evită sălile ei! Dimpotrivă, mie mi-a fost dragă biblioteca și cartea din rafturile ei. Am cercetat și eu, cât m-au ajutat puterile, biblioteca de la Internet.

Totuși, nu pot zice că sunt mulțumit de felul cum am lucrat și de rezultatul pe care l-am obținut. De fapt, câmpul acesta al Sfintei Teologii e așa de vast și are atâtea ramuri, încât, dacă nu ai călăuză, fii sigur că te vei rătăci. Vei citi ca famenul acela al Candachiei, dar nu vei pricepe, neavând povățuitor. Și mulți s-au rătăcit în labirintul și camerele ei, socotindu-se pe ei a fi prea înțelepți.

Dar ceea ce m-a făcut și m-a împins spre o astfel de lucrare cu caracter personal a fost faptul că, în momentele de liniște și de seninătate sufletească și chiar în cele de grele și întunecate încercări, gândul meu fugea și se oprea la taina sfintei preoții. Asupra ei am meditat și am gândit mai mult ca asupra oricărei probleme din viața mea.

Desigur, nimic nou nu pot să aduc. Sunt prea slab și prea puțin încercat ca să fac aceasta. Și apoi totu-i vechi sub soare, cum zice dumnezeiescul înțelept. Numai noi ne învechim. Ci viața este aceeași. Doar nouă, când mai

voim să o schimbăm, ni se pare că facem ceva neobișnuit.

Misticii toți au o țință: îndumnezeirea. O! Dar prin câte căi ajung aci! Privind viața lor și admirându-le fapta, ai fi înșelat să crezi că viața unuia se deosebește de a celuilalt. Ci asta pentru că lucrările lor sunt osebite, dar Dumnezeu, Care lucrează toate într-un toți, este Același.

Ceea ce eu vreau să fiu, fost-au alții cu mult înaintea mea. Și nici nu cred că voi putea să fiu cândva ca ei. Și ceea ce gândesc eu, ei au trăit și înfăptuit de mult.

*

* *

Aveam deja de ceva vreme câteva meditații pe acest subiect. Sprijinit pe ele, chibzuiam mai de mult în mintea mea, având în vedere cum să le îmbin într-o lucrare unitară ca fond și ca formă. Socoteam că gândirile curate vor curge limpede, ca dintr-un izvor de cristal, ca apoi să le îmbrac într-o haină frumoasă și împodobită.

Când m-am apucat însă de lucru, am văzut că lucrurile stau exact pe dos. Nu am voit să fac speculație abstractă. Ci să transcriu vibrații și tremurări de inimă. Și inima nu vibrează când vrei tu și cum gândești. Ci tu trebuie să aștepți glasul ei. Iar când îl auzi murmurând, să-l faci să curgă dimpreună și cu gândul tău. Din această cauză, am avut de întâmpinat greutatea, nu tocmai mici.

Vedeam în mintea mea ce trebuie să scriu. Și totuși nu puteam. Și-am așteptat adesea mult. Și n-am scris niciodată fără oarecare înrâurire (de sus).

Și totuși, trebuie să o mărturisesc: una am avut eu în viziunea mea și cu alta m-am pomenit pe hârtie! Între ceea ce am văzut eu în mintea mea și ceea ce prezint (astăzi) este o deosebire nu tocmai mică și nu prea ușor de trecut cu vederea. Încât, dacă aș putea altădată să zugrăvesc în scris această viziune, apoi cea pe care o prezint azi ca lucrare de licență aceea ar fi una cu totul înecată de lumina ei, iar cea de față ar trece în umbră.

De fapt, pentru durerile, ca și pentru bucuriile extraordinare, nu există grai și nici scris ca să le fixeze. Oricât de psiholog ar fi cineva, zadarnică i-ar fi orice încercare spre a zugrăvi fie vibrațiile unei inimi ce se bucură (gândind) la fericire cerească, fie pe ale alteia care, însă, tremură înfrigurată de durere.

Marii viizionarii ai Cerului se plâng adesea ei înșiși în scrierile lor și-și cer iertare chiar când cercă să comunice și altora viața lor în Dumnezeu și în unire cu El. Ei recunosc că încercarea lor nu este nici pe departe ceea ce doreau și gândeau să exprime.

Cum aș putea, așadar, să reușesc eu acolo unde atâtea mari spirite au eșuat? Eu nu găsesc momentan o explicație a acestei stări psihologice, dar simt că ea m-a păgubit mult în această privință. De aceea, lucrarea mea este, în mod natural, ceva nedesăvârșit, așa cum eu însumi sunt un nedesăvârșit. Dar lipsurile de azi

nădăjduiesc că le voi plini mâine. O, dar când va fi oare acest „mâine”? Și când voi scăpa de acest „azi”?

Mă voi sili ca și de-acî înainte, pentru totdeauna, să meditez și să gândesc asupra acestei vrednicii neobișnuite ce s-a pus pe umerii omului nevrednic. Mă gândesc: oare voi putea să continuu eu această muncă? Oare voi avea fericirea și bucuria acelei zile, când voi vedea această viziune mai desăvârșită și mai împodobită?

Și oare putea-va ea cândva să fie și altora spre folosință? Căci, dacă munca și viața ta nu sunt spre ușurarea și bucuria altora, atunci tu n-ai fost o floare plină de sămânță, ci una care te vei stinge fără rod.

Noi, cei imperfecti, trăim mereu cu ancora nădejdi că va veni și ceasul nostru, când vom fi îndumnezeiți și când vom putea ca idealul mult visat să-l și întrupăm. Bunul meu dascăl, căruia de fapt îi aparține titlul lucrării, m-a povățuit ca, în asemenea meditații, să nu fac apel la niciun fel de carte, ci să fac uz doar de sfânta și dumnezeiasca Scriptură. Așa a fost graiul Părintelui Cristescu. Și l-am ascultat în totul.

Pe masa mea de lucru și în gândire n-am avut loc pentru nicio altă carte din care să mă inspir. Niciun fel de operă din care să copiez idei sau gânduri. Ci cartea pe care am deschis-o cu sfială și cu rugă deseori în meditațiile mele a fost doar Cuvântul lui Dumnezeu, scris prin gura Sfinților insuflați de Sus. Din ea am luat texte și idei, și orice-mi trebuia.

Vedeam în mintea mea ce trebuie să scriu. Și totuși nu puteam. Și-am așteptat adesea mult. Și n-am scris niciodată fără oarecare înrâurire (de sus).

Și totuși, trebuie să o mărturisesc: una am avut eu în viziunea mea și cu alta m-am pomenit pe hârtie! Între ceea ce am văzut eu în mintea mea și ceea ce prezint (astăzi) este o deosebire nu tocmai mică și nu prea ușor de trecut cu vederea. Încât, dacă aș putea altădată să zugrăvesc în scris această viziune, apoi cea pe care o prezint azi ca lucrare de licență aceea ar fi una cu totul înecată de lumina ei, iar cea de față ar trece în umbră.

De fapt, pentru durerile, ca și pentru bucuriile extraordinare, nu există grai și nici scris ca să le fixeze. Oricât de psiholog ar fi cineva, zadarnică i-ar fi orice încercare spre a zugrăvi fie vibrațiile unei inimi ce se bucură (gândind) la fericire cerească, fie pe ale alteia care, însă, tremură înfrigurată de durere.

Marii viizionarii ai Cerului se plâng adesea ei înșiși în scrierile lor și-și cer iertare chiar când cearcă să comunice și altora viața lor în Dumnezeu și în unire cu El. Ei recunosc că încercarea lor nu este nici pe departe ceea ce doreau și gândeau să exprime.

Cum aș putea, așadar, să reușesc eu acolo unde atâtea mari spirite au eșuat? Eu nu găsesc momentan o explicație a acestei stări psihologice, dar simt că ea m-a păgubit mult în această privință. De aceea, lucrarea mea este, în mod natural, ceva nedesăvârșit, așa cum eu însumi sunt un nedesăvârșit. Dar lipsurile de azi

nădăjduiesc că le voi plini mâine. O, dar când va fi oare acest „mâine”? Și când voi scăpa de acest „azi”?

Mă voi sili ca și de-aci înainte, pentru totdeauna, să meditez și să gândesc asupra acestei vrednicii neobișnuite ce s-a pus pe umerii omului nevrednic. Mă gândesc: oare voi putea să continuu eu această muncă? Oare voi avea fericirea și bucuria acelei zile, când voi vedea această viziune mai desăvârșită și mai împodobită?

Și oare putea-va ea cândva să fie și altora spre folosință? Căci, dacă munca și viața ta nu sunt spre ușurarea și bucuria altora, atunci tu n-ai fost o floare plină de sămânță, ci una care te vei stinge fără rod.

Noi, cei imperfecti, trăim mereu cu ancora nădejzii că va veni și ceasul nostru, când vom fi îndumnezeiți și când vom putea ca idealul mult visat să-l și întrupăm. Bunul meu dascăl, căruia de fapt îi aparține titlul lucrării, m-a povățuit ca, în asemenea meditații, să nu fac apel la niciun fel de carte, ci să fac uz doar de sfânta și dumnezeiasca Scriptură. Așa a fost graiul Părintelui Cristescu. Și l-am ascultat în totul.

Pe masa mea de lucru și în gândire n-am avut loc pentru nicio altă carte din care să mă inspir. Niciun fel de operă din care să copiez idei sau gânduri. Ci cartea pe care am deschis-o cu sfială și cu rugă deseori în meditațiile mele a fost doar Cuvântul lui Dumnezeu, scris prin gura Sfinților insuflați de Sus. Din ea am luat texte și idei, și orice-mi trebuia.

Altfel de izvor mărturisesc că n-am avut și nici n-am vrut să am la mână. Ci doar aceste două: dumnezeiasca Scriptură și inima mea. Totul a fost trecut prin inimă și împărtășit de ea. În unele locuri, simțeam nevoia unei lămuriri sau scânteieri de undeva. Dar bine a fost că n-am avut de unde să le iau. Și chiar de aveam, nu le-aș fi folosit. Căci doar acesta mi-a fost legământul făcut cu cinstitul meu dascăl. Și aceasta era de fapt și dorința mea.

Ici și colo va fi câte un verset dintr-un poet național, sau dintr-o sfântă slujbă ori cântare bisericească, sau o idee răzlețită cine știe de unde nu mi-am mai adus aminte. Am avut de acestea mai multe în minte. Și mărturisesc că le-am ocolit intenționat. Să nu mi se spună că am furat de la alții și să zic că-i de la mine.

Dar vreau să fiu bine înțeles. Chiar dacă în mintea mea au rămas date și idei din diferite lucrări citite, acestea nu sunt niște simple accepțiuni intelectuale. Ci ele fac parte integrantă din ființa și gândirea mea. Nu mă pot și nu vreau să mă desprind de ele. Încă o dată o repet: aceste idei se reduc la prea puține, căci le-am evitat intenționat.

*

* *

Faci poezie acolo. Scrii așa, ca să te afli în treabă și să treci un examen. De fapt, noi prea suntem ușor plecați să le privim pe toate-n poezie.

Viața nu e numai poezie de cântat. Ci și o tragedie zguduitoare. Peste toate privim pe deasupra. Ni se pare

că toate-s poezie menită doar să ne-n cânte auzul și atât! Așa că și cele mai sfinte și mai profunde adevăruri pentru noi sunt poezie! Ne place când le ascultăm. Dar cine oare se gândește că adevărurile trebuie și trăite, nu numai învățate? Atunci poezie este și imnul cel mai adânc dintre toate câte s-au înălțat iubirii dumnezeiești, de către cel ridicat până la al treilea Cer, ca să vadă acolo slava lui Dumnezeu?

Da, este aceasta poezie, dar una pe care trebuie să o și trăim în viață, nu doar una menită numai să ne gâdile urechea. Căci fără întruparea acestui imn în viața omenirii, nici când nu va putea fi pace și bunăvoință pe pământ.

Nu știu ce vor fi înțelegând unii prin cuvântul „poezie”. Știu însă că nu rareori este utilizat în sens peiorativ: *Ei domnule, își zic unii ca aceștia, noi nu facem poezie aci! Avem nevoie de cunoștințe și de date precise.* Din prea mare nefericire, eu însă nu-s deloc poet. Nu mă pricep nici două versuri să închei. Și cât mi-aș fi dorit eu una ca aceasta, mai ales atunci când inima mea este plină de bucurii sau întristări nemărginite! Dar – ce să-i faci? – nu pot s-o fac și nici nu încerc. Deși, mărturisesc că aș vrea.

Oare ce este gustat mai mult din literatură ca poezia? Cine nu citește cu entuziasm acea genială capodoperă a neînțeleșului nostru Eminescu, unde el cântă, ca nimeni altul, dragostea luceafărului de pe cer cu o mândră fată de pe pământ? O, câte adevăruri veșnice nu se pot cugeta numai prin poezie! Și câte simțiri și tremurări de inimă nu se împărtășesc doar pe această cale!